

Vilka grödor slår 25 dt vårraps?

Vårraps toppar förfruktsligan

Vårraps	1100
Oljelin, ärter, åkerbönor	1000
Socketbetor, havre	500
Korn	100
Majs, vårvete	0

Förfruktsvärden i grödjämförelsen för höstvete som efterföljande gröda, kronor per hektar

Det fortsatt höga rapspriset gör det intressant att jämföra lönsamheten i vårrapsodlingen med övriga vårsådda grödor. Men handeln erbjuder attraktiva fastpriskontrakt på spannmål och därför krävs det en hög avkastning av vårraps för att nå upp till samma lönsamhet som till exempel malkorn.

Text: Anders Adholm, HIR Malmöhus

I år blev det betydligt mindre höst-raps sått i Skåne än vad som var planerat. Det regniga vädret i augusti gjorde att endast cirka en tredjedel av den planerade rapssådden blev av. Intresset för oljeväxter har varit stort de senaste åren med höga rapspriser. Frågan är om vårraps är lönsamt att så till våren jämfört med övriga grödor?

Vårrapsens positiva sidor

Trots att vårraps har svårt att nå upp till lönsamheten för spannmål skall

man inte räkna bort grödan utan att ta ställning till vårrapsens minskade jordbearbetningskostnader och läglighetseffekter. Har man begränsad tröskkapacitet kan vårraps vara ett sätt att förlänga trösksäsongen. På en del jordar kan det dessutom vara lättare att nå 25 deciton vårraps än fem ton korn. Mängden skörderester är också relativt liten efter vårraps, vilket är en fördel vid efterföljande vetesådd. Växtföljdseffekten skall man också ta hänsyn till i spannmålströtta växtföljder.

Viktiga grödval

HIR-Malmöhus har under många år gjort grödkalkyler där lönsamheten jämförs. I kalkylerna jämförs "nettointäkten" för olika grödor när de direkta kostnaderna för utsäde, gödsel och växtskydd samt torkningskostnaden vid normala vattenhalter är betalda, dvs. bruttoresultatet minus torkningskostnaden.

Grödkalkylerna är också korrigerade för förfruktseffekterna enligt

tabellen ovan. Eftersom gårdsstödet numera är frikopplat kan detta utslutas från grödjämförelsen, förutom för konservärter där det krävs GBM-tillstånd (grönsaker, bär och matpotatis) för att få gårdsstöd.

Det som återstår att ta hänsyn till är läglighetseffekter samt eventuella skillnader i arbets- och maskinkostnader mellan de olika grödorna. Kostnaden för en reducerad jordbearbetning efter rapsen är värd cirka 550 kronor per hektar jämfört med en spannmålsgröda som plöjs. Grödjämförelserna är en viktig del av rådgivningen till HIR-Malmöhus kunder.

God efterfrågan på malkorn

Det krävs 51 deciton malkorn för 140 kronor per deciton för att nå upp till samma netto som 25 deciton vårraps för 250 kronor per deciton (se diagram). Utifrån dessa förutsättningar får man sedan avgöra vilken nivå som är lättast att nå. För många lantbrukare är det troligtvis lättare

att nå 51 deciton malkorn än 25 deciton våraps. Räkna vi med den lägre prisnivån 120 kronor per deciton måste malkornet avkasta 60 deciton för att ge samma netto som 25 deciton våraps.

Rapspriset är fortsatt högt på marknaden men det räcker inte för att vårapsen skall "slå" malkorn vid de priser handeln nu erbjuder via fastpriskontrakt (135-140 kronor per deciton). Även om man inte tecknar fastpriskontrakt är den förväntade prisnivån hög på spannmål inför 2007-års skörd. Jordar som normalt inte ger stora kornskördar, kommer troligtvis ändå att sås med malkorn, eftersom efterfrågan förväntas bli stor.

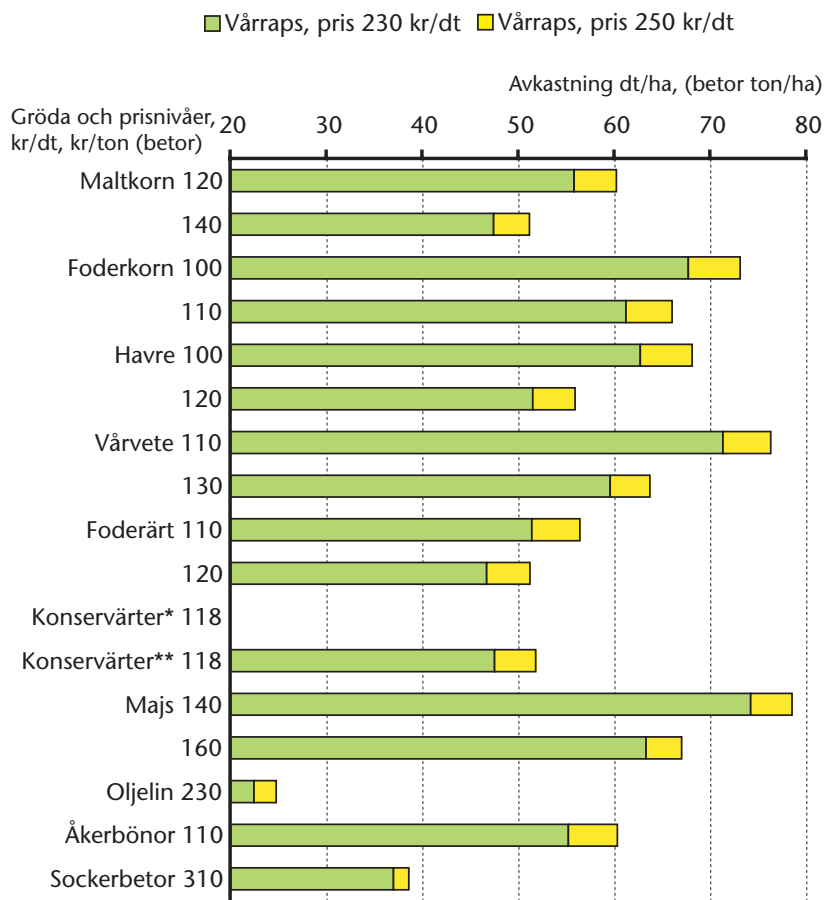
För att vårapsen skall bli konkurrenskraftig mot andra grödor krävs helt enkelt högre avkastningsnivåer av rapsen. För att nå samma netto som 60 deciton malkorn för 140 kronor per deciton måste vårapsen avkasta 30 deciton vid prisnivån 250 kronor per deciton. Innan man prissäkrar sitt malkorn via fastpriskontrakt får man inte glömma att kontraktet ställer hårda krav på att klara malkvalitén. Gör man inte det får man betala mellanskillnaden till foderkornet samt en kännbar straffavgift. Prissäkra därför inte allt malkorn.

Marknaden har även signalerat att det kan bli stor efterfrågan på havre nästa år, vilket kan göra havren lika konkurrenskraftig som malkornet. Med 56 deciton havre för priset 120 kronor per deciton når man samma netto som 25 deciton våraps för 250 kronor per deciton.

Hög oljehalt ger stora tillägg

Prisnivån 250 kronor per deciton för vårapsen kan tyckas hög i grödjämförelsen men man får inte glömma att våraps normalt har cirka 2 procent högre oljehalt än höstraps, vilket motsvara cirka 7 kronor per deciton högre pris. En oljehalt på 46 procent ger cirka 20 kronor per deciton i oljehaltstillägg. □

Dessa skördar krävs för att matcha 25 deciton per hektar våraps

Förklaring diagram. Staplarnas längd visar respektive grödas skörd som ger samma "nettointäkt" (bruttoresultat minus torkningskostnaden) som 25 deciton per hektar våraps. Grön stapel gäller vårapspriset 230 kronor per deciton och den gula stapeln 250 kronor per deciton.

* = Minimilikviden (4400 kr per hektar) för konservärterna ger ett större netto än vårapsen.

** = Odling utan gårdsstöd (stödrätter med GBM-tillstånd).

Övriga förutsättningar

Konservärter. Sort F7, Eftersom Findus tröskar ärterna är detta värt 700 kronor per hektar jämfört med övriga grödor. **Majs.** Inlejd sådd och tröskning för 3600 kronor per hektar inklusive utsäde. Tröskning vid 35 procent vattenhalt. 1100 kronor per hektar i sparade kostnader för egen sådd och tröskning. **Socketbetor.** I socketbetskalkylen har vi räknat med 2007 års betpris (270 kronor per ton) plus sockethalts- (17 %) och branschavtalstillägg (totalt 40 kronor per ton).

Anders Adholm har tio års erfarenhet av växtodlingsrådgivning både i Mellansverige och i Skåne. Anders jobbar på HIR-Malmöhus sedan 2000 och har sina kunder i södra Skåne runt Ystad och Skurup. Specialområden är fånggrödor, IT-lösningar inom lantbruket samt lönsamhetskalkyler.